

A krími kánság hadseregének táborozása 1683-1684-ben

A következő években aligha adhatta bérbe Csömör és Szentmihály fűvét Wattay Pál, mert ismét – sajnos – országos események gázoltak át a Rákos, a Szilas, a Csömöri patak stb. vidékén.

A török szultán serege 1683. ápr. 1-én indult el Drinápolyból, hogy újabb hódításokat hajtson végre, többek között elfoglalja Bécsét és Ausztriából annyit, amennyit bír. IV. Mehmet török szultán maga mellé rendelte a Krími Kánság tatár seregét is. A tatár sereg Erdélyen keresztül jutott ki az alföld közepére, átvonult a Duna-Tisza közén és Székesfehérvárról csatlakozott Kara Musztafa nagyvezír seregéhez.

A török hadsereg 1683. szept. 12-én csúfos vereséget szenvedett Bécsnél és meglehetősen felbomolva visszaözlött Magyarországra, ahol Párkányinál 1683. okt. 12-én újabb vereséget mért rá a szövetséges keresztény sereg Sobieski János lengyel király parancsnoksága alatt.

A Krími Kánság hadserege 1683 novemberében Erdélyen keresztül visszatért hazájába, ám az új kán, II. Hadzsi Giráj fiát, Azámet Giráj nureddint a tatár sereg balszárnyával Thököly Imre kuruc fejedelem mellett hagyta. Ez a tatár seregrész Thököly Imre kuruc fejedelem mellett hagyta. Ez a tatár seregrész Thökölyvel a Tiszántúlon, a Felső-Tisza vidékén telelt, illetve hajtott végre kisebb akciókat. Végül a Thököly mellett harcoló tatár had 1684. március végén Észak-kelet Magyarországról levonult a török hódoltságba.

A vázolt országos események idejében tatár katonaság megfordult Csömör Földjén és környékén is. Tassy Ferenc, a váci püspök tizedbérelője személyesen járta be Pest megye északi részét és Fót községről azt jelentette – például -, hogy „az török s tatár és erdélyi hadak minden mezejeket el élték”. Nyilván erre a sorsra jutott Csömör földje is.

A gyömrői bírák 1683. jún. 21-én körlevelet futtattak több falura, melyben említik, hogy – többek között – a tarcsai (Csiktarcsa) és keresztúri (Rákoskeresztúr) községbírák is Gyömrőn kerestek menedéket a tatárok elől.

A nagy menekülésnek oka pedig az volt, hogy ímurád Giráj tatár kán 1683. június közepén átkelt hadával Szolnoknál a Tiszán. Majd Kecskemét, Halas, Solt, Vecse, Tas, Pataj stb. települések állatait elhajtva tett egy kerülőt a Gödöllői dombság falvaiban. Ibrahim budai pasa kajmekámja, Murat aga a megnevezett települések bíráihoz levelet intézett 1683. júl. 31-én, melyben közölte, hogy Budáról Dervis bég cinkotára ment a kán színe elé ajándékokkal, hogy az elhajtott marhákat visszaszerezze. A levél szerint a jószágok a budai pasa őrizetében vannak, pénzért és ajándékokért a tulajdonosok visszakaphatják azokat.

A tatár és török sereg fosztogatásainak, rablásainak megszokott módja volt ez, hogy az elhajtott marhákat kiváltatták, az említett esetben a terület török uraival, akik azokat váltságdíjért visszabocsátották a magyar tulajdonosoknak, hogy megmaradjanak az alattvalóik, az adófizetőik. Ebben a korban igavonó állat nélkül ugyanis elpusztultak a magyar családok és azután nem volt, aki adót fizessen a török uraknak. Előfordult, hogy ugyanazokat a jószágokat többször is elhajtották és kiváltatták a magyarokkal.

Murat aga Cinkotán jelöli meg a tatár kánnal való találkozást a marhák ügyében. Ez azonban csak annyit jelent, hogy a tatár táborhoz legközelebb eső lakott helység nevét használja. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a Csömör délnyugati részén Tatárhányásnak nevezett terület őrzi a tatár jelenlét emlékét. Lehetséges, hogy már ekkor készítettek valamilyen földhányást is, melybe a következő évben visszatértek.

Azámét Giráj nureddin, II. Hádzi Giráj legidősebb fia, seregével elhagyta a Felső-Tisza vidéket 1684. márciusában és táborba szállt a Káták, a Tápió és a Galga valamint a Rákos vidékén. Azámét Giráj Jászberényben tartotta vezéri szállását. a gyöngyösi városi bírák kérésére 1684. márc. 27-én Jászberényben kelt levelében tiltotta meg, hogy Gyöngyös városában a tatárok közül bárki is belépjen.

A tatár sereg diszlokációja mutatja, hogy az nyugat felé volt fordítva, a keresztény seregek várható támadásának az irányába. Abony, Tápiószentmárton, szentlőrinc-káta, Galgahévíz, Bag, Valkó, Isaszeg, Galgamácsa földjén táboroztak a tatár katonai egységek 1684. március-júniusában. Vác felé előretolt állásban voltak Vácdukán, Pest felé ugyancsak elkülönítette egy seregrészt, amelyik Csömörön táborozott.

A megnevezett falvakban és pusztákon a mai napig őrzik a Tatárülés, Tatárhányás, Tatárhegy, Tatár árka stb. dűlőnevek ennek az időben legutolsó tatár hadjáratnak az emlékét. Csömörön a határ délnyugati részén található a Tatárhányás dűlő, amelyet manapság Tatárhalomnak neveznek. Úgy látszik, hogy a nép „finomította” ezt a földrajzi nevet, pedig kár volt, mert az eredeti alak, a „hányás”, földhányást, sáncolást, árkolást jelent, amellyel már mindenféle sereg körülvette a táborát ebben az időben.

Adatok szólnak róla, hogy amikor a keresztény sereg 1684. jún. 27-én felszabadította Vácot, a török seregben a tatárok is ott harcoltak néhány ezren, nyilván Vácdukáról. Amikor a keresztények felszabadították Pestet 1684. jún. 30-án akkor is ott foglódottak a tatárok, nyilván Csömörön elsáncolt táborukból, mivel Pesthez az volt a legközelebb.